

روش تدریس مشارکتی و پیشرفت تحصیلی
دانش آموزان

دکتر زاق جمشیدزهی، عبدالستار جمشیدزهی

نشر مؤسسه علمی

زمستان ۱۳۹۸

سروش‌نامه: جمشیدزهی، عبدالرزاق، ۱۳۶۵-
عنوان و نام پدیدآور: روش تدریس مشارکتی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان /
عبدالرزاق جمشیدزهی، عبدالستار جمشیدزهی.
مشخصات نشر: تهران: نشر هنر و علوم دانشگاهی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۷۵ ص:، ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۹۷۲۳-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: کار گروهی در آموزش و پرورش
موضوع: Group work in education
موضوع: تدریس اثربخش
موضوع: Effective teaching

شناسه افزوده: جمشیدزهی، عبدالرزاق، ۱۳۶۷
زبان: فارسی
رده بندی دیویی: ۳۷۱
شماره انجمن ملی: ۶۰۷۰۰۰۵

نشر ویرسند
www.ASPub.ir

روش تدریس مشارکتی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان
تألیف: عبدالرزاق جمشیدزهی و عبدالستار جمشیدزهی

ناشر: نشر هنر و علوم دانشگاهی
نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۸
شمارگان: ۱۲۰۰ جلد
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۹۷-۲۳-۱
قیمت: ۱۵,۰۰۰ تومان

این اثر مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان ۱۳۴۸ است.
مسئولیت صحت مطالب کتاب به عهده نویسنده است.

۰۲۱ ۴۳۸۵۷۱ ۲۴ ☎️ 📞 ۰۲۱ ۳۳۲۰ ۲۴۸۷

پیشگفتار

این کتاب مبتنی بر یک پژوهش تجربی تدوین شده است. از این رو بخش‌های مختلف آن بر اساس هدف اصلی این پژوهش یعنی؛ تعیین اثربخشی دو روش تدریس ایفای نقش و یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر پایه ششم ابتدایی شهر ایرانشهر تنظیم شده است. در فصل نخست کتاب به بیان مبانی نظری در زمینه روش تدریس مشارکتی و پیشرفت تحصیلی به عنوان متغیرهای اصلی پژوهش تجربی پرداخته شده است. فصل دوم و سوم کتاب نیز به بیان روش‌های پژوهش را ارائه می‌کند.

پروژه اصلی کتاب از نوع آزمایشی و به روش پیش‌آزمون، پس‌آزمون و گروه کنترل است. جامعه آماری، آن شامل کلیه دانش‌آموزان پسر پایه ششم ابتدایی شهر ایرانشهر که تعداد آن‌ها ۴۸۴ نفر در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ است. نمونه آماری این پژوهش ۹۰ نفر برنمونه‌گیری در سه گروه ایفای نقش، یادگیری مشارکتی و گروه کنترل به صورت تصادفی به‌صورت بلک‌بکس شدند و در این پژوهش آزمودنی‌ها به صورت تصادفی طبقه‌ای خوشه‌ای تقسیم‌بندی شدند. به منظور تلخیص داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی استفاده شده است. همچنین آزمون فرضیه‌های پژوهشی از آزمون‌های آمار استنباطی (آزمون کلموگروف-اسمیرنوف، آزمون لوین و تحلیل کواریانس) بهره‌برده شده است. نتایج آزمون تعقیبی روش‌های حاضر نشان داد که ارتباط آماری معناداری بین رده‌های ایفای نقش، تدریس مشارکتی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان وجود داشت به‌طور کلی نتایج نشان داد که روش ایفای نقش و تدریس مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی درس‌های علوم و مطالعات اجتماعی پایه ششم ابتدایی معنی‌دار بوده است.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
فصل یک: مبانی و کلیات.....	۳
۱-۱- مقدمه.....	۳
۲- بیان مسئله.....	۶
۱-۱- تعاریف مفهومی پژوهش.....	۱۰
۱-۳-۱- روش نظامی.....	۱۰
۴-۱- مفهوم پیشرفت تحصیلی.....	۱۱
۵-۱- اهمیت پیشرفت تحصیلی.....	۱۲
۶-۱- عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی.....	۱۳
۶-۱-۱- تأثیر محیط خانه بر پیشرفت تحصیلی.....	۱۳
۶-۱-۲- هوش.....	۱۳
۶-۱-۳- عزت نفس و آرمان.....	۱۴
۶-۱-۴- انگیزه پیشرفت.....	۱۴
۶-۱-۵- نقش تدریس و روش های تدریس در یادگیری.....	۱۶
۷-۱- تدریس مشارکتی.....	۱۶
۷-۱-۱- مفاهیم یادگیری.....	۱۶
۷-۱-۲- الگو چیست؟.....	۱۸
۷-۱-۳- نظریه اندیشمندان.....	۲۲
۷-۱-۴- ایفای نقش.....	۲۴
۷-۱-۴-۱- مزایای روش ایفای نقش.....	۲۶
۷-۱-۴-۲- فنون اجرای نمایش.....	۲۶
۷-۱-۴-۳- امتیازات الگوی ایفای نقش.....	۲۷
۷-۱-۴-۴- مراحل ایفای نقش.....	۲۸
۸-۱- تحقیقات انجام شده مرتبط با موضوع.....	۳۲
۸-۱-۱- تحقیقات داخلی.....	۳۳

۳۳..... ۱-۸-۲- تحقیقات خارجی

فصل دو: گزارش یک پژوهش ۳۷

۳۷..... ۱-۲- مقدمه

۳۷..... ۲-۲- اهداف پژوهش

۳۷..... ۳-۲- سؤالات تحقیق

۳۸..... ۴-۲- فرضیات تحقیق

۳۸..... ۵-۲- تعاریف عملیاتی متغیرهای تحقیق

۳۸..... ۶-۱- روش تحقیق

۳۹..... ۲-۱- جامعه آماری

۳۹..... ۲-۱- روش نمونه گیری

۴۰..... ۲-۹- روش و ابزار گردآوری اطلاعات

۴۰..... ۲-۱۰- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

۴۰..... ۲-۱۱- برنامه جلسات آماری با روش انقای نقش

فصل سه: نتایج و پیشنهادات ۴۳

۴۳..... ۱-۳- مقدمه

۴۳..... ۳-۲- داده‌های توصیفی

۵۲..... ۳-۳- بحث و نتیجه گیری

۵۶..... ۳-۴- پیشنهادهای کاربردی

۵۷..... ۳-۵- پیشنهادهای آتی

۵۷..... ۳-۶- محدودیت‌ها

۵۹..... منابع

مقدمه

مدتهاست که در نظام آموزشی ایران معلمان با تکیه بر روش‌های سنتی، به‌ویژه سخنرانی، شاگردان را به حفظ و تکرار مفاهیم علمی ترغیب می‌کنند و علی‌رغم اینکه در محافل علمی و تربیتی و حتی اجرایی صحبت از فعال بودن شاگرد، رشد فکری و آزاداندیشی می‌شود، عملاً چنین نظرگاه‌هایی جنبه عملی نیافته‌اند (کرامتی، ۱۳۸۶). به اعتقاد کارشناسان تعلیم و تربیت، دانش‌آموزانی که از طریقه یادگیری فعال به یادگیری می‌پردازند نه تنها بهتر فرامی‌گیرند بلکه از یادگیری سنت بیشتر می‌برند؛ زیرا به جای اینکه شونده صرف باشند فعلاً در به یادگیری مشارکت می‌کنند و خود را مسئول یادگیری خویش می‌دانند (کرامتی، ۱۳۸۲). از جمله روش‌های فعالی که امروزه توجه صاحب‌نظران تعلیم و تربیت به خود جلب کرده الگوی یادگیری مشارکتی است. شواهد تحقیقاتی نشان می‌دهد که بیشتر مسائلی که در روش سنتی و غیرفعال به چشم می‌خورد در رویکرد مشارکتی به حداقل می‌رسد (وایر و ناری، ۱۹۹۷). در تحقیقاتی دیگر مشخص شد دانش‌آموزانی که به روش مشارکتی به یادگیری می‌پردازند نسبت به کسانی که به‌طور انفرادی یاد می‌گیرند پیشرفت تحصیلی و احساس مسئولیت بیشتری دارند (آنویویازی، ۲۰۰۲).

یکی از دلایل پویایی و کارآمدی نظام آموزشی پیشرفته در کشورهای توسعه‌یافته این است که در آن نظام‌ها مدام روش‌های یادگیری و یادگیری را مورد مطالعه و بررسی قرار داده‌اند و همواره از بهترین روش‌ها استفاده می‌کنند. آن‌ها استفاده نموده‌اند. تئوری و تحقیق و عمل همواره سرمایه‌های بود و پیشرفت در این کشورها برای رشد و اعتلای نیروی انسانی بهترین ابزارها و وسیله‌ها را در خدمت گرفته است. در این کشورها تدوین روش‌های یاددهی و یادگیری اساسی و بررسی و ارزیابی آن‌ها جزء وظایف اصلی مربیان و متخصصان تربیتی بوده است و جای تعجب نیست که در مورد روش نوین و فعال یاددهی و یادگیری می‌توان شاهد صدها مطالعه تحقیقاتی و صدها اثر علمی و مقاله و... در این کشورها بود

(قلتش، ۱۳۸۳)

رویکرد یادگیری مشارکتی نیز به عنوان یک عرصه پربار و مساعد پژوهشی دارای روش‌های ویژه یاددهی و یادگیری است. پیرامون هریک از روش‌های ویژه مشارکتی به‌ویژه روش یادگیری مشارکتی مباحث نظری، مبانی، اصول و نظرگاه‌های متفاوتی وجود دارد که اکثر مربیان و معلمان مدارس ما از آن‌ها اطلاعات کافی ندارند و از طرفی تحقیق و پژوهش‌های چندانی پیرامون اثر آن‌ها بر رشد شخصیت دانش‌آموزان صورت نگرفته است. فقدان استنادات پژوهشی و نیز آگاه و دانش مرتبط با این موضوع برای مربیان، پژوهشگر را بر آن داشته تا با نظر منتقدین روش تدریس یادگیری مشارکتی باب تازه‌ای از پژوهش در حوزه مورد مطالعه باز نماید. به‌علاوه این پژوهش در راستای بررسی تأثیر شیوه‌های نوین یاددهی-یادگیری و یادگیری-یادگیری مشارکتی بر رشد جنبه‌های مختلف شخصیت دانش‌آموزان می‌باشد. با توجه به نتایج تحقیقات انجام‌شده درباره اثر روش‌های نوین و به‌کار آید، یاددهی-یادگیری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، استفاده از روش‌های تدریس مشارکتی و ایفای نقش می‌تواند بازدهی نظام آموزشی را افزایش دهد.